

VY_32_INOVACE_DEJ_DRD_09

Digitální učební materiál

Sada: Dějiny novověku

Téma: Francouzská revoluce

Autor: PhDr. Lenka Drdlová

Předmět: Dějepis

Ročník: 4. ročník VG

Využití: Prezentace určená pro procvičení a opakování učiva

Anotace: Materiál vychází ze vzdělávací oblasti Dějepis – dějiny novověku. Žák si zopakuje poznatky z tématu Francouzská revoluce a procvičí si je v závěrečném opakování.

Finanční krize

Ludvík XVI. – vládne 1774 – 1791

- zhoršuje se ekonomika státu, zvyšuje se **státní zadluženost**
- nákladný způsob života u dvora – **Marie Antoinetta**
- ve státní správě chaos, nepořádek v zákonech
- **osobní nesvoboda - náboženská**
- **přísná cenzura**, existuje **královský zatykač** - král může dát zavřít kohokoli bez soudu a bez udání důvodů
- cechovní monopoly a vnitřní cla
- ministři financí – **Charles Calonn, Jacques Necker** - **návrh na zdanění prvního a druhého stavu**
- velmi jednoduché, ale velmi obtížně realizovatelné - velký odpor u prvního a druhého stavu

Obr. 1

Konec absolutismu ve Francii

Předrevoluční Francie

osvícenství se stalo ideovou přípravou revoluce

- politická situace se nezměnila, byla zachována absolutistická vláda krále
 - největší evropská mocnost – **Francie** - absolutistický král
- francouzská společnost - tři stavy:
- **duchovenstvo** - vlastnilo téměř 1/10 půdy
 - **šlechta** - nejvyšší funkce u dvora a v armádě
 - různorodá vrstva obyvatel - **buržoazie** (obchodníci, rentiéři), **intelligence** (lékaři, právníci, učitelé), **řemeslníci**, **dělníci**, **chudina** na venkově a nevolníci
 - první a druhý stav byl **privilegovaný**
 - třetí stav – hlavní část daňového systému – daně, feudální dávky, desátek - **neprivilegovaný**

- **únor 1789** - volby do generálních stavů
- **květen 1789** - generální stavy se sešly ve Versailles
- **17. června 1789** se třetí stav prohlásil za **Národní shromáždění**
- **14. července 1789** - **útok na Bastilu**
- revoluční vlna se přesouvá na **venkov**
- **4. srpna 1789** Národní shromáždění **zrušilo feudalismus**
 - zrušena **daňová privilegia** prvního a druhého stavu
 - zajištěna rovnost před zákonem
 - zrušena **robota** za výkup
 - zrušena **práva vrchnosti vůči poddaným**
 - zrušena **odúmrt'**
- **srpen 1789** - z Národního shromáždění se stalo **Ústavodárné národní shromáždění** s cílem přijmout ústavu a ukončit absolutismus
- **národní gardy** – v čele markýz **La Fayette**

26. srpna 1789 - přijata **Deklarace práv člověka a občana**

- **rovnost** lidí před zákonem, nedotknutelnost soukromého vlastnictví
- lidé mohou být zatčeni a obviněni pouze na základě **zákona**
- presumpce nevin
- k úřadům a vojenským funkcím mají přístup všichni občané
- **svoboda** tisku, vyznání, shromažďování
- moc se dělí na soudní, výkonnou a zákonodárnou
- právo na **bezpečnost a soukromé vlastnictví**

- král odmítne podepsat a povolá do Versailles vojáky => protesty
- 1789-1791 **Národní shromáždění** přijímalo **zákony**
- odstraněna vnitřní cla
- **zkonfiskován církevní majetek**
- církev byla podřízena státu
- uzákoněna **decentralizace státní správy**
- přetrvávaly **ekonomické problémy a náboženské spory**

Konstituční monarchie ve Francii

3. září 1791 - přijata ústava

- Francie = **konstituční monarchie**

politická moc rozdělena na:

výkonnou moc - král

zákonodárnou moc - Národní shromáždění

soudní moc - volení soudci

politické kluby:

jakobíni - **Maximilien Robespierre**

- radikální inteligence a střední buržoazie

kordeliéři

- radikálnější než jakobíni
- příznivci odstranění krále a zavedení republiky
- nízké společenské vrstvy

girondisté

- liberální buržoazie, obchodníci, finančníci a průmyslníci

Obr. 2

- červen 1791 - **Ludvík XVI.** se pokusil o útěk
- byl zadržen, vrácen do Paříže a dočasně zbaven moci
- **radikální** chtějí krále sesadit
- **umírněné** směry se chtějí s králem dohodnout na kompromisu

30. září 1791 dokončena ústava

- ústavodárné shromáždění se rozchází - je zvoleno shromáždění zákonodárné

Francie se ocitá v ohrožení

- Národní shromáždění **vyhlásí 20. srpna 1792 válku** rakouskému císaři **Františkovi II.**
- k Rakousku se přidala Anglie a Španělsko - první protifrancouzská koalice
- **Francie** ze začátku prohrává
- do Paříže přicházejí ozbrojení dobrovolníci - **Marseillaisa**

- **10. srpna 1792** proběhne **převrat**
- **Ludvík** je uvězněn
- **nové volby** - podle všeobecného hlasovacího práva
- nový zákonodárny orgán – **Konvent**
- invaze zastavena 20. září 1792 u Valmy
- 21. září se poprvé sejde **Konvent**

22. září 1792 - vyhlášena republika

- byl zaveden **revoluční kalendář**

proces proti králi

- 15. ledna je král uznán vinným
- 20. ledna je odsouzen k smrti

21. ledna je popraven

- poprava krále **vyděsí** všechny evropské monarchy

- **francouzská** armáda úspěšně postupuje - zabere Savojsko, hrabství Nice a Belgie
- **Francie** začíná prohrávat - ztrácí Savojsko
- **Konvent** vyhlásí **mobilizaci** - to zachrání Francii před porážkou
- ve **Vendée** propukne **protirevoluční povstání**
- **1794** je krvavě **potlačeno**
- 1. polovina 1793 – spor mezi jakobíny a girondisty
- červen 1793 – 29 girondistů zatčeno a popraveno

Jakobínská diktatura

- jakobíni vytvářejí silnou ústřední vládu, centralizují moc
- Výbor pro veřejné blaho** (**Robespierre**; zásobování, válečná výroba, obrana země, zahraniční politika)

Výbor veřejné bezpečnosti – policejní orgán

- **revoluční teror** - nekompromisní boj proti všem „nepřátelům revoluce“
- **16. října 1793** byla popravena **Marie Antoinetta**

politický teror **jakobínů** zlikvidoval jakoukoli svobodu

- **zrušena feudální práva** a povinnosti bez náhrady
- zavedena i **všeobecná maxima mezd**
- kdo se provinil proti těmto nařízením, byl popraven

všeobecná mobilizace přináší výsledky - Francie znovu dobývá Marseille, Bordeaux, Lyon, Toulon - zásluha mladého generála **Napoleona Bonaparte**

- **země je terorem vyčerpaná**
- odpor proti jakobínům stále vzrůstá
- **27. 7. 1794** byli **jakobíni svrženi**
- **Robespierre** spolu se svými přívrženci zatčen a druhý den bez soudu **popraven**

Direktorium (1794 – 1799)

- k moci se dostala **buržoazie**, která zbohatla za revoluce
- byly **rušeny** revoluční orgány a zaveden **teror proti jakobínům**
- zrušen zákon, který nařizoval velký teror
- bylo rušeno řízené hospodářství, zrušena maxima
- trh přestává být regulován => velké zdražování => nespokojenost
- **1795** - přijata **ústava** - **zrušeno všeobecné hlasovací právo**
- dochází k **centralizaci** moci; do departmánů přicházejí zástupci vlády

Obr. 3

- posílena výkonná moc - pětičlenné **direktorium** – jmenováno tzv. **Radou starších** a kontrolováno **Radou pěti set**
- **1795** - potlačení povstání royalistů (poručíkem dělostřelectva **Napoleonem**)
- Francie potřebuje do svého čela silnou osobnost, která ji vyvede z krize - **Napoleon Bonaparte**

Význam Velké francouzské revoluce

- politicky a ekonomicky sjednotila zemi
- zbavila Francii starého režimu
- otevřela síly tržní ekonomice
- vytvořila **první moderní občanskou společnost a občanskou armádu**
- byla vzorem pro ostatní státy

Úkoly k procvičování:

1. Jaké bylo rozdělení francouzské společnosti před revolucí?
2. Jaké byly hlavní politické události francouzské politiky v roce 1789?
3. Co obsahovala Deklarace práv člověka a občana?
4. Které politické kluby se vytvořily za revoluce ve Francii?

5. Proč se Francie dostala do válečného konfliktu s rakouským císařem?
6. Jak se nazývá státní hymna Francie? Co víš o jejím původu?
7. Jak probíhala jakobínská diktatura?
8. Co víš o Maximilienu Robespierrovi?

9. Jaká byla situace ve Francii po skončení jakobínské diktatury?
10. Charakterizuj vládu direktoria.

Obr. 4

Zdroje:

ČORNEJ, Petr. Dějepis 3: Novověk. 1. vyd. Praha: 2001, SPN. ISBN 80-7235-172-9.

MANDELOVÁ, Helena. Novověk I: Dějepisné atlasy pro základní školy a víceletá gymnázia. 1. vyd. Praha: Kartografie, 2005. ISBN 80-7011-403-2.

MANDELOVÁ, Helena. Novověk II: Dějepisné atlasy pro základní školy a víceletá gymnázia. 1. vyd. Praha: Kartografie, 2005. ISBN 80-7011-470-3.

VOLNÝ, Zdeněk a kol. Toulky minulostí světa, Sedmý díl: Evropa v konfliktech, osvícenství, Francouzská revoluce, napoleonské války, barok. 1. vyd. Praha: VIA FACTI, 2005. ISBN 80-239-4959-4.

DAVISON, Michael Worth. Kdy, kde, proč a jak se to stalo. 1. vyd. Praha: Reader's Digest Výběr, 1999. ISBN 80-902069-6-4.

ČAPEK, Vratislav a Jaroslav PÁTEK, Otto ZWETTLER. Světové dějiny II: , Díl druhý – Dějiny lidských civilizací od poloviny 17. století po současnost. 1. vyd. Praha: Fortuna, 1993. ISBN

Zdroje:

Obr. 1: *File:Louis16-1775.jpg* [online]. Wikipedie:Otevřená encyklopedie [cit.2013-09-24]. Dostupné z: <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Louis16-1775.jpg> Creative Commons 3.0

Obr. 2: *Soubor:Robespierre.jpg* [online]. Wikipedie:Otevřená encyklopedie [cit.2013-09-24]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Robespierre.jpg> Creative Commons 3.0

Obr. 3: *Soubor:Gros - First Consul Bonaparte (Detail).png* [online]. Wikipedie:Otevřená encyklopedie [cit.2013-09-24]. Dostupné z: [http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Gros_-_First_Consul_Bonaparte_\(Detail\).png](http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Gros_-_First_Consul_Bonaparte_(Detail).png) Creative Commons 3.0

Obr. 4: Microsoft PowerPoint klipart

Obr. 5: vlastní tvorba – všechna práva vyhrazena

Děkuji za pozornost.

Obr. 5

Gymnázium Nové Město na Moravě